

KARİKATÜRLERDE ÜSAME BİN LADİN OPERASYONU VE YANKILARI

THE OPERATON AGAINST OSAMA BIN LADEN AND ITS REFLECTIONS IN CARTOONS

عملية اسامة بن لادن وتداعياتها
بريشة فناني الكاريكاتير

ORTADOĞU STRATEJİK ARAŞTIRMALAR MERKEZİ
CENTER FOR MIDDLE EASTERN STRATEGIC STUDIES
مركز الشرق الأوسط للدراسات الاستراتيجية

KARİKATÜRLERDE ÜSAME BİN LADİN OPERASYONU VE YANKILARI

THE OPERATON AGAINST OSAMA BIN LADEN AND ITS REFLECTIONS IN CARTOONS

عملية اسامة بن لادن وتداعياتها
بريشة فناني الكاريكاتير

ORSAM Rapor No: 68

Eylül 2011

ISBN: 978-605-5330-05-7

Ankara - TÜRKİYE ORSAM © 2011

Bu raporun içeriğinin telif hakları ORSAM'a ait olup, 5846 Sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu uyarınca kaynak gösterilerek kısmen yapılacak makul alıntılar ve yararlanma dışında, hiçbir şekilde önceden izin alınmaksızın kullanılamaz, yeniden yayımlanamaz. Bu raporda yer alan değerlendirmeler yazarına aittir; ORSAM'ın kurumsal görüşünü yansıtmamaktadır.

ORTADOĞU STRATEJİK ARAŞTIRMALAR MERKEZİ

Tarihçe

Türkiye’de eksikliği hissedilmeye başlayan Ortadoğu araştırmaları konusunda kamuoyunun ve dış politika çevrelerinin ihtiyaçlarına yanıt verebilmek amacıyla, 1 Ocak 2009 tarihinde Ortadoğu Stratejik Araştırmalar Merkezi (ORSAM) kurulmuştur. Kısa sürede yapılanan kurum, çalışmalarını Ortadoğu özelinde yoğunlaştırmıştır.

Ortadoğu’ya Bakış

Ortadoğu’nun iç içe geçmiş birçok sorunu barındırdığı bir gerçektir. Ancak, ne Ortadoğu ne de halkları, olumsuzluklarla özdeşleştirilmiş bir imaja mahkum edilmemelidir. Ortadoğu ülkeleri, halklarından aldıkları güçle ve iç dinamiklerini seferber ederek barışçıl bir kalkınma seferberliği başlatacak potansiyele sahiptir. Bölge halklarının bir arada yaşama iradesine, devletlerin egemenlik halklarına, bireylerin temel hak ve hürriyetlerine saygı, gerek ülkeler arasında gerek ulusal ölçekte kalıcı barışın ve huzurun temin edilmesinin ön şartıdır. Ortadoğu’daki sorunların kavranmasında adil ve gerçekçi çözümler üzerinde durulması, uzlaşmacı inisiyatifleri cesaretlendirecektir. Sözkonusu çerçevede, Türkiye, yakın çevresinde bölgesel istikrar ve refahın kök salması için yapıcı katkılarına sürdürmelidir. Cepheleşen eksenlere dâhil olmadan, taraflar arasında diyalogun tesisini kolaylaştırmaya devam etmesi, tutarlı ve uzlaştırıcı politikalarıyla sağladığı uluslararası desteği en etkili biçimde değerlendirebilmesi bölge devletlerinin ve halklarının ortak menfaatidir.

Bir Düşünce Kuruluşu Olarak ORSAM’ın Çalışmaları

ORSAM, Ortadoğu algımasına uygun olarak, uluslararası politika konularının daha sağlıklı kavranması ve uygun pozisyonların alınabilmesi amacıyla, kamuoyunu ve karar alma mekanizmalarına aydınlatıcı bilgiler sunar. Farklı hareket seçenekleri içeren fikirler üretir. Etkin çözüm önerileri oluşturabilmek için farklı disiplinlerden gelen, alanında yetkin araştırmacıların ve entelektüellerin nitelikli çalışmalarını teşvik eder. ORSAM; bölgesel gelişmeleri ve trendleri titizlikle irdeleyerek ilgililere ulaştırabilen güçlü bir yayım kapasitesine sahiptir. ORSAM, web sitesiyle, aylık Ortadoğu Analiz ve altı aylık Ortadoğu Etütleri dergileriyle, analizleriyle, raporlarıyla ve kitaplarıyla, ulusal ve uluslararası ölçekte Ortadoğu literatürünün gelişimini desteklemektedir. Bölge ülkelerinden devlet adamlarının, bürokratların, akademisyenlerin, stratejistlerin, gazetecilerin, işadamlarının ve STK temsilcilerinin Türkiye’de konuk edilmesini kolaylaştırarak bilgi ve düşüncelerin gerek Türkiye gerek dünya kamuoyuyla paylaşılmasını sağlamaktadır.

İçindekiler

Takdim	4
Giriş	5
Arab News	6
Al Ahram	8
Ad Dustour	9
Al Mustaqbal.....	10
Al Quds	10
Al Sdurouq.....	11
Akhbar Al - Khallej.....	11
Al Ittihad	12
Al Watan	12
Asharq Al Awsat.....	13
Saudi Gazette	13
Okaz	15

TAKDİM

Üsame bin Ladin ve lideri olduğu El Kaide terör örgütü 1990’lardan bu yana, en önemlisi 11 Eylül saldırıları olmak üzere, birçok terör eylemi gerçekleştirerek gündemde önemli bir yer edinmiştir. Eylemlerinin pek çok boyutta yarattığı etki dolayısıyla El Kaide uluslararası ve bölgesel güvenlik alanında ciddi bir çalışma konusu olarak değerlendirilmiştir.

2011 yılının Mayıs ayında Pakistan’ın Abbottabat kentinde ABD birliklerinin düzenlediği operasyon sonucu Üsame Bin Ladin’in öldürüldüğü açıklandı. Bin Ladin ve El Kaide’yi tekrar gündemin üst sıralarına taşıyan bu gelişme terörizm ve güvenlik üzerine çalışan kişiler tarafından pek çok farklı boyutuyla yorumlandı. Ortadoğu ve Kuzey Afrika’daki son gelişmelerin ışığında El Kaide’nin liderinin ölümünden sonra nasıl bir konum alacağı, nasıl bir faaliyet ve yönelim içerisinde olacağı çok tartışıldı. Kimi yorumlar yaşanan ayaklanmaların ve rejim değişikliklerinin El Kaide’nin zeminini büyük ölçüde ortadan kaldıracağı iddia ederken diğer yorumlar bu konuda kesin bir hükümde bulunmaktan kaçınmıştır.

Hiç şüphesiz Üsame bin Ladin gerek El Kaide örgütü, gerekse de aynı zihniyeti benimsemiş kişi ve gruplar açısından sembolik niteliğe ulaşmış bir kişidir. Eylemlilik kariyeri 1980’lerde Afganistan’daki Sovyetler Birliği işgaline karşı direnişe kadar uzanan bin Ladin ölümünün El Kaide üzerinde olumsuz bir etki yapacağı söylenebilir. Bununla birlikte bin Ladin’in ölümünün ardından El Kaide’nin dağılıp dağılmayacağı veya bin Ladin’in dünya görüşü ve eylemlilik anlayışından ilham alan çeşitli kişi veya grupların Ortadoğu’da veya dünyanın geri kalan kısmında eylemlere girişip girişmeyeceği hakkında bir şey söylemek için henüz erkendir.

Bu kapsamda ORSAM olarak Üsame bin Ladin’in ölümünün ardından Kuzey Afrika ve Ortadoğu basınından ORSAM Ortadoğu Uzman Yardımcısı Nebahat Tanrıverdi O’nun derleyerek hazırladığı “Karikatürlerde Üsame bin Ladin Operasyonu ve Yankıları” isimli çalışmamızı ilginize sunmaktan mutluyuz.

Yeni çalışmalarda buluşmak dileğiyle,

Hasan KANBOLAT
ORSAM Başkanı

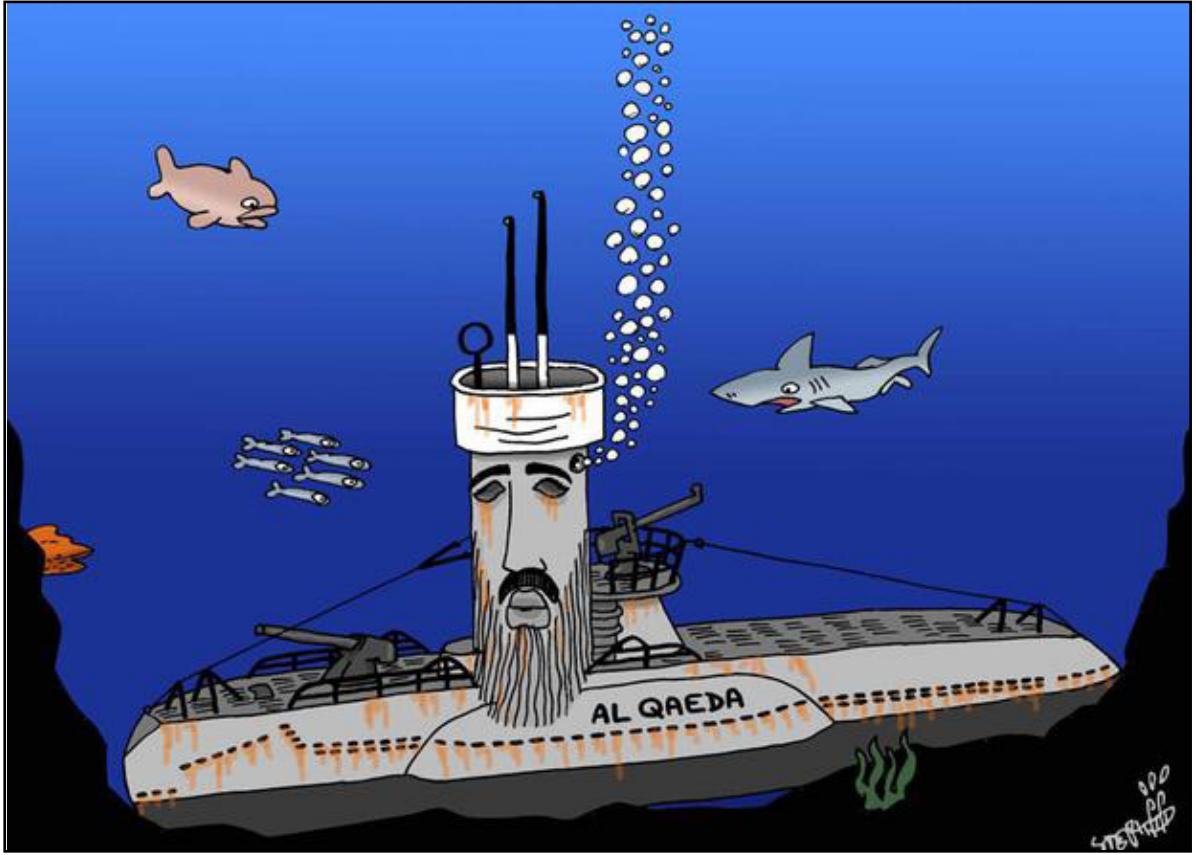
Hazırlayan: Nebahat Tanrıverdi O
ORSAM Ortadoğu Uzman Yardımcısı

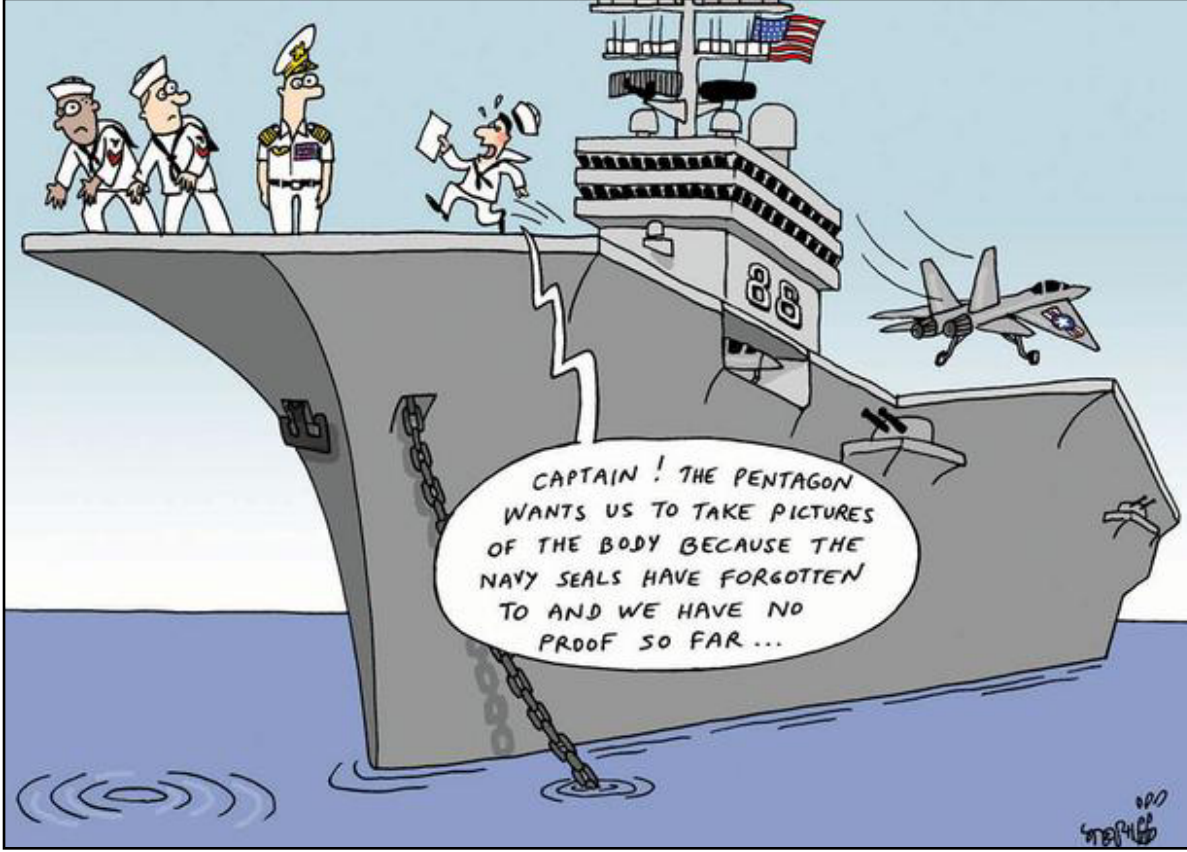
KARİKATÜRLERDE ÜSAME BİN LADİN OPERASYONU VE YANKILARI

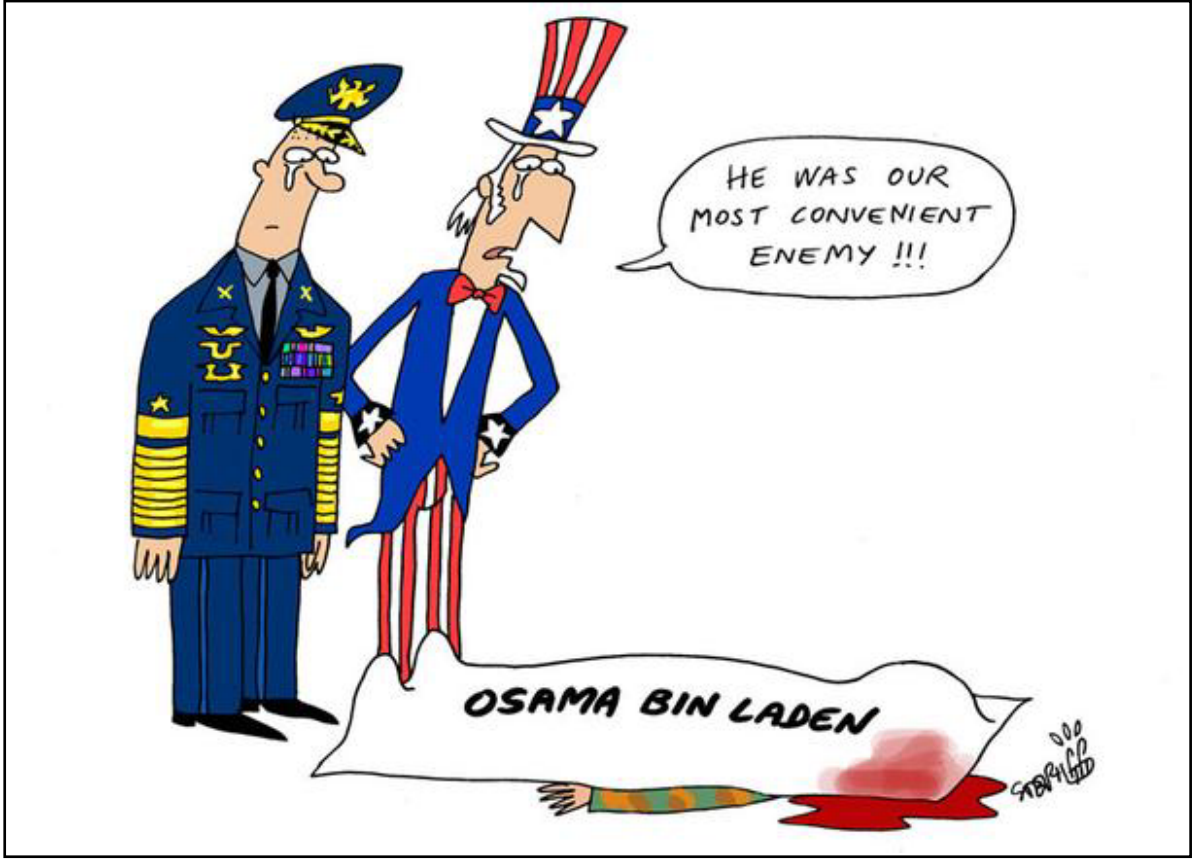
Giriş

11 Eylül saldırılarının ardından El Kaide ve "Küresel Cihad"ın sembolik lideri konumundaki Usame Bin Ladin dünya gündeminin üst sıralarında yer almaktaydı. Bu bağlamda Üsame Bin Ladin'in 2011 yılının Mayıs ayında Pakistan'ın Abbottabat kentinde ABD birliklerinin düzenlediği operasyonla öldürülmesi dünyada ve Türkiye'de geniş yankı uyandırmıştır. Üsame Bin Ladin'in öldürülmesi, cenazesinin okyanusa atıldığıının açıklanması ve operasyon detaylarına yönelik tartışmalar basında kendilerinde geniş yer tutarken, Üsame Bin Ladin 'in ölümünün Arap Yarımadası El Kaidesi ve Mağrip (Kuzey Afrika) El Kaidesi başta olmak üzere El Kaide üzerindeki etkileri üzerinde ciddiyle durulması gereken bir hususu oluşturmaktadır. Öte yandan operasyonun Ortadoğu ve Kuzey Afrika'da Tunus ile başlayan dönüşüm süreci ile aynı zamana denk gelmesi, örgüt ve bölge için önem taşımaktadır.

Arab News

Al Ahram

Ad Dustour

Al Mustaqbal

Al Quds

Al Shouroq

Akhbar Al - Khaleej

Al Ittihad

Al Watan

Asharq Al Awsat

Saudi Gazette

Okaz

ORSAM AKADEMİK KADROSU

Hasan Kanbolat
Habib Hümmüzlü
Doç. Dr. Veysel Ayhan
Doç. Dr. Mehmet Şahin
Doç. Dr. Harun Öztürkler
Doç. Dr. Özlem Tür
Yrd. Doç. Dr. Serhat Erkmen
Dr. Neslihan Kevser Çevik
Dr. Didem Danış
Dr. Jale Nur Ece
Dr. İlyas Kamalov
Dr. Bayram Sinkaya
Dr. Süreyya Yiğit
Av. Aslıhan Erbaş Açık
Volkan Çakır
Bilgay Duman
Ogün Duru
Oytun Orhan
Sercan Doğan
Nebahat Tanrıverdi
Selen Tonkuş Kareem
Uğur Çil
Nazlı Ayhan
Leyla Melike Koçgündüz
Göknil Erbaş
Aslı Değirmenci
Jubjana Vila

ORSAM Başkanı
ORSAM Danışmanı, Ortadoğu
ORSAM Danışmanı, Ortadoğu - Abant İzzet Baysal Üniversitesi
ORSAM Danışmanı, Ortadoğu - Gazi Üniversitesi
ORSAM Danışmanı, Ortadoğu Ekonomileri - Afyon Kocatepe Üniversitesi
ORSAM Danışmanı, Ortadoğu - ODTÜ
ORSAM Danışmanı, Ortadoğu - Ahi Evran Üniversitesi
ORSAM Danışmanı, Ortadoğu
ORSAM Danışmanı, Ortadoğu - Galatasaray Üniversitesi
ORSAM Danışmanı, Deniz Emniyeti ve Güvenliği
ORSAM Danışmanı, Avrasya
ORSAM Danışmanı, Ortadoğu - Atatürk Üniversitesi
ORSAM Danışmanı, Avrasya
ORSAM Danışmanı, Enerji-Deniz Hukuku
ORSAM Danışmanı, Afrika
ORSAM Uzmanı, Ortadoğu
ORSAM Yönetici Editörü
ORSAM Uzmanı, Ortadoğu
ORSAM Uzman Yardımcısı, Ortadoğu
ORSAM Uzman Yardımcısı, Ortadoğu
ORSAM Uzman Yardımcısı, Ortadoğu
ORSAM Uzman Yardımcısı, Ortadoğu
ORSAM Uzman Yardımcısı, Ortadoğu & Projeler
ORSAM Uzman Yardımcısı, Ortadoğu & Projeler
ORSAM Uzman Yardımcısı, Karadeniz
ORSAM Uzman Yardımcısı, Ortadoğu
ORSAM Uzman Yardımcısı, Ortadoğu

ORSAM Su Araştırmaları Programı

Dr. Tuğba Evrim Maden
Dr. Seyfi Kılıç
Kamil Erdem Güler
Çağlayan Arslan

ORSAM Su Araştırmaları Prog. Dan. - Aksaray Üni. Uluslararası İlişkiler Böl.
ORSAM Su Araştırmaları Prog. Dan. - Aksaray Üni. Uluslararası İlişkiler Böl.
ORSAM Uzman Yardımcısı, ORSAM Su Araştırmaları Programı
ORSAM Uzman Yardımcısı, ORSAM Su Araştırmaları Programı

ORSAM DANIŞMA KURULU

Dr. İsmet Abdülmecid
Prof. Dr. Hayati Aktaş
Hasan Alsancak
Prof. Dr. Meliha Benli Altunışık
Prof. Dr. Ahat Andican
Prof. Dr. Dorayd A. Noori
Prof. Dr. Tayyar An
Prof. Dr. Ali Arslan
Başar Ay
Prof. Dr. Mustafa Aydın
Doç. Dr. Ersel Aydın
Doç. Dr. Veysel Ayhan
Prof. Dr. Hüseyin Bağcı
İtr Bağdadi
Prof. Dr. İdris Bal
Yrd. Doç. Dr. Ersan Başar
Kemal Beyatlı
Barbaros Binicioğlu
Prof. Dr. Ali Birinci
Doç. Dr. Mustafa Budak
E. Hava Orgeneral Ergin Celasin
Volkan Çakır
Doç. Dr. Mitat Çelikpala
Prof. Dr. Gökhan Çetinsaya
Dr. Didem Danış
Prof. Dr. Volkan Ediger
Prof. Dr. Cezmi Eraslan
Prof. Dr. Çağrı Erhan
Yrd. Doç. Dr. Serhat Erkmen
Dr. Amer Hasan Fayyadh
Av. Aslıhan Erbaş Açık
Mete Göknel
Osman Göknel

Irak Danıştay Eski Başkanı
Karadeniz Teknik Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölüm Başkanı
BP & BTC Türkiye, Enerji Güvenliği Direktörü
ODTÜ, Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü
Devlet Eski Bakanı, İstanbul Üniversitesi
Irak'ın Ankara Büyükelçiliği Kültür Müsteşarı Yardımcısı
Uludağ Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölüm Başkanı
İstanbul Üniversitesi, Tarih Bölümü
Türkiye Tekstil Sanayi İşveren Sendikası Genel Sekreteri
Kadir Has Üniversitesi Rektörü
Bilkent Üniversitesi Rektör Yardımcısı & Fulbright Genel Sekreteri
ORSAM Ortadoğu Dan., Abant İzzet Baysal Üni., Uluslararası İlişkiler Böl.
ODTÜ, Uluslararası İlişkiler Bölüm Başkanı
İzmir Ekonomi Üni. Öğretim Gör., Uluslararası İlişkiler ve Avrupa Birliği Böl.
TBMM 24. Dönem Milletvekili
Karadeniz Teknik Üniversitesi, Deniz Ulaştırma İşletme Müh. Bölüm Başkanı
Irak Türkmen Basın Konseyi Başkanı
Ortadoğu Danışmanı
Türk Tarih Kurumu Başkanı
Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdür Yardımcısı
23. Hava Kuvvetleri Komutanı
ORSAM Danışmanı, Afrika
Kadir Has Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölüm Başkanı
İstanbul Şehir Üniversitesi Rektörü
ORSAM Ortadoğu Danışmanı, Galatasaray Üniversitesi, Sosyoloji Bölümü
İzmir Ekonomi Üniversitesi, Ekonomi Bölümü
Başbakanlık Atatürk Araştırma Merkezi Başkanı
Ankara Üniversitesi ATAUM Müdürü, SBF Uluslararası İlişkiler Bölümü
ORSAM Ortadoğu Dan., Ahi Evran Üni., Uluslararası İlişkiler Böl. Başkanı
Bağdat Üniversitesi, Siyaset Bilimi Fakültesi Dekanı
ORSAM Danışmanı, Enerji-Deniz Hukuku
BOTAŞ Eski Genel Müdürü
BTC ve NABUCCO Koordinatörü

Timur Göksel
Prof. Dr. Muhamad Al Hamdani
Habib Hümmüzlü
Numan Hazar
Doç. Dr. Pınar İpek
Dr. Tuğrul İsmail
Dr. İlyas Kamalov
Doç. Dr. Hasan Ali Karasar
Doç. Dr. Şenol Kantarcı
Selçuk Karaçay
Doç. Dr. Nilüfer Karacasulu
Prof. Dr. M. Lütfullah Karaman
Yrd. Doç. Dr. Şaban Kardaş
Doç. Dr. Elif Hatun Kılıçbeyli
Prof. Dr. Aleksandr Knyazev
Prof. Dr. Erol Kurubaş
Prof. Dr. Talip Küçükcan
Arslan Kaya
Dr. Hicran Kazancı
İzzettin Kerküklü
Doç. Dr. Mustafa Kibaroğlu
Prof. Dr. Mosa Aziz Al Mosawa
Prof. Dr. Mahir Nakip
Doç. Dr. Tarık Oğuzlu
Prof. Dr. Çınar Özen
Murat Özçelik
Doç. Dr. Harun Öztürkler
Dr. Bahadır Pehlivan Türk
Prof. Dr. Victor Panin
Prof. Dr. Suphi Saatçi
Ersan Sarıkaya
Dr. Bayram Sinkaya
Doç. Dr. İbrahim Sirkeci
Dr. Aleksandr Sotnichenko
Dr. Irina Svistunova
Doç. Dr. Mehmet Şahin
Prof. Dr. Türel Yılmaz Şahin
Mehmet Şüküroğlu
Doç. Dr. Oktay Tannsever
Prof. Dr. Erol Taymaz
Prof. Dr. Sabri Tekir
Dr. Gönül Tol
Doç. Dr. Özlem Tür
M. Ragıp Vural
Dr. Ermanno Visintainer
Dr. Umut Uzer
Prof. Dr. Vatanyar Yagya
Dr. Süreyya Yiğit

ORTADOĞU ETÜTLERİ YAYIN KURULU

Meliha Benli Altunışık
Bülent Aras
Tayyar An
İlker Aytürk
Recep Boztemur
Katerina Dalacoura
F. Gregory Gause
Fawaz Gerges
Ahmet K. Han
Raymond Hinnebusch
Rosemary Hollis
Bahgat Korany
Peter Mandaville
Emma Murphy

ORTADOĞU ANALİZ YAYIN KURULU

Prof. Dr. Meliha Benli Altunışık
Hasan Kanbolat
Doç. Dr. Hasan Ali Karasar
Yrd. Doç. Dr. Serhat Erkmen

Beyrut Amerikan Üniversitesi Öğretim Üyesi
Irak'ın Ankara Büyükelçiliği Kültür Müsteşarı
ORSAM Ortadoğu Danışmanı
Emekli Büyükelçi
Bilkent Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü
TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü
ORSAM Avrasya Danışmanı
Bilkent Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü
Kırıkkale Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü
Vodafone Genel Müdür Yardımcısı (Türkiye)
Dokuz Eylül Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü
Fatih Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölüm Başkanı
TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü
Çukurova Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölüm Başkanı
Rus-Slav Üniversitesi (Bişkek, Kırgızistan)
Kırıkkale Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölüm Başkanı
Marmara Üniversitesi, Ortadoğu Araştırmaları Enstitüsü Müdürü
KPMG, Yeminli Mali Müşavir
Irak Türkmen Cephesi Türkiye Temsilcisi
Kerkük Vakfı Başkanı
Bilkent Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü
Bağdat Üniversitesi Rektörü
Ahmet Yesevi Üniversitesi Rektör Vekili
Bilkent Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü
Ankara Üniversitesi, SBF Uluslararası İlişkiler Bölümü
Türkiye Cumhuriyeti Bağdat Büyükelçisi
ORSAM Ortadoğu Danışmanı, Afyon Kocatepe Üni. İktisat Bölümü
TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü
Pyatigorsk Üniversitesi (Pyatigorsk, Rusya)
Kerkük Vakfı Genel Sekreteri
Türkmeneli TV – (Kerkük, Irak)
ORSAM Ortadoğu Danışmanı, Atatürk Üniversitesi
Regent's College (Londra, Birleşik Krallık)
St. Petersburg Üniversitesi (Rusya Federasyonu)
Moskova Devlet Üni., Uluslararası İlişkiler (Rusya Federasyonu)
ORSAM Ortadoğu Danışmanı, Gazi Üni. Uluslararası İlişkiler Bölümü
Gazi Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü
Enerji Uzmanı
ODTÜ, Uluslararası İlişkiler Bölümü
ODTÜ, Kuzey Kıbrıs Kampusü Rektör Yardımcısı (KKTC)
İzmir Üniversitesi, İktisadi İdari Bilimler Fakültesi Dekanı
Middle East Institute Türkiye Çalışmaları Direktörü (ABD)
ORSAM Ortadoğu Danışmanı, ODTÜ Uluslararası İlişkiler Bölümü
2023 Dergisi Yayın Koordinatörü
Vox Populi Direktörü (Roma-İtalya)
İstanbul Teknik Üniversitesi, İnsan ve Toplum Bilimleri
St. Petersburg Şehir Par. Milletvekili, St. Petersburg Üni. (Rusya Fed.)
ORSAM Avrasya Danışmanı

Orta Doğu Teknik Üniversitesi
Dışişleri Bakanlığı Stratejik Araştırmalar Merkezi Başkanı
Uludağ Üniversitesi
Bilkent Üniversitesi
Orta Doğu Teknik Üniversitesi
Londra Ekonomi Üniversitesi (Birleşik Krallık)
Vermont Üniversitesi (ABD)
Londra Ekonomi Üniversitesi (Birleşik Krallık)
Kadir Has Üniversitesi
St. Andrews Üniversitesi (Birleşik Krallık)
City Üniversitesi (Birleşik Krallık)
Durham Üniversitesi (Birleşik Krallık)
George Mason Üniversitesi (ABD)
Durham Üniversitesi (Birleşik Krallık)

ODTÜ, Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü
ORSAM Başkanı
Bilkent Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü
ORSAM Dan., Ani Evran Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Böl. Başkanı

Mithatpaşa Caddesi 46/6 Kızılay-ANKARA
Tel: 0 (312) 430 26 09 Fax: 0 (312) 430 39 48
www.orsam.org.tr, orsam@orsam.org.tr